

ЗМІСТ

7

ВСТУП

17

1. ГОЛА ПРАВДА ПРО ЛІЖКА

43

2. СОН КРІЗЬ ВІКИ

63

3. СЕКС-БУМ

89

4. ПОКЛИЧТЕ ПУПОРИЗКУ!

113

5. СМЕРТЬ І ПОТОЙБІЧЧЯ

137

6. НЕЗНАЙОМЦІ В ЛІЖКУ

163

7. МОБІЛЬНЕ ЛІЖКО

187

8. СПАЛЬНЯ ЯК ГРОМАДСЬКЕ МІСЦЕ

209

9. ПРИВАТНИЙ ПРИХИСТОК

235

10. ЛІЖКА МАЙБУТНЬОГО

252

ПРИМІТКИ

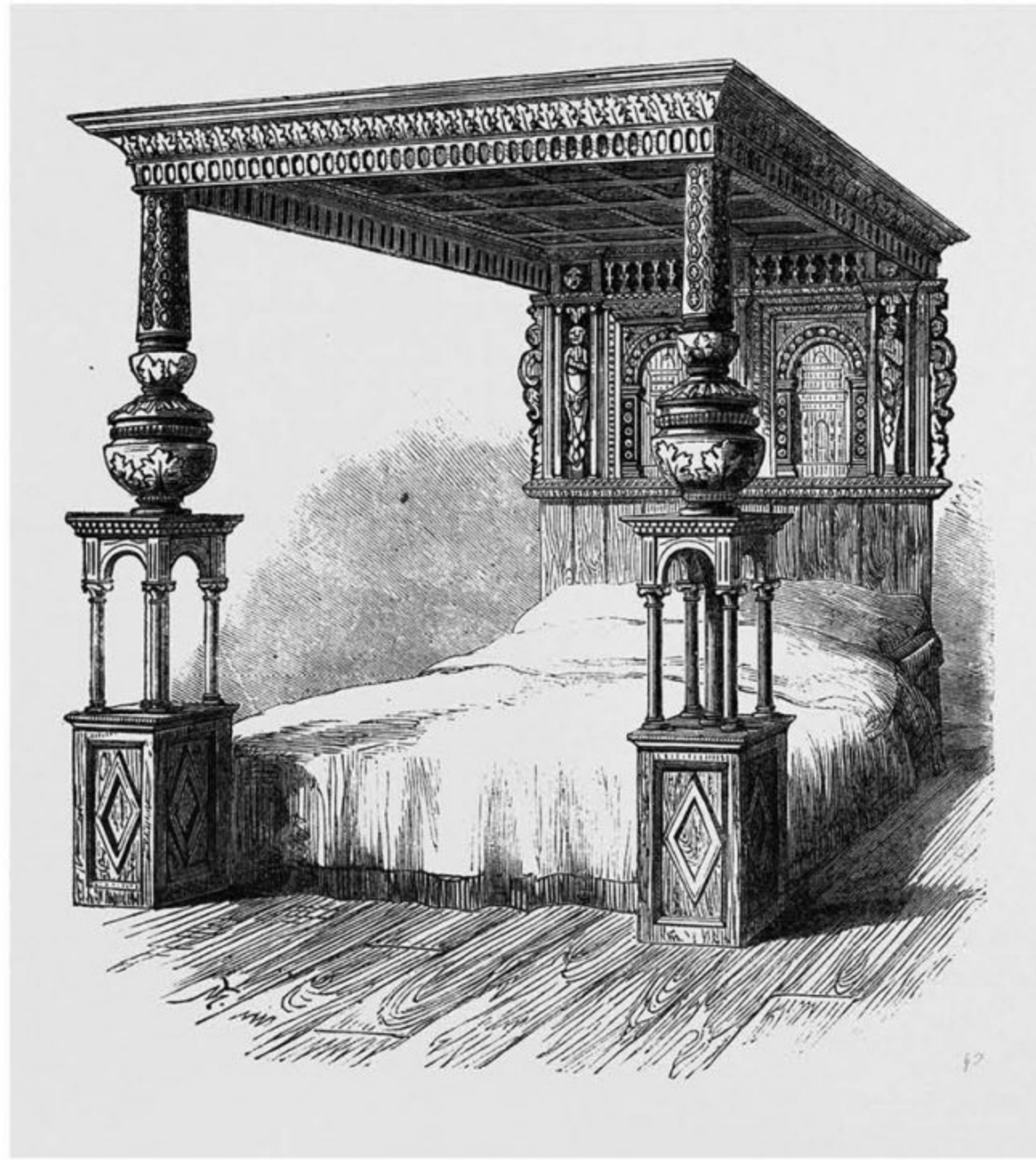
263

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

271

ПОДЯКИ

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Велетенське ліжко з Вера, експонується у Музеї Вікторії та Альберта в Лондоні.
Artokoloro Quint Lox Limited/Alamy Stock Photo.

Відтоді воно постійно перебуває в музеї, за винятком однорічних гастролей до маленького верського музею у 2012 році, які коштували спонсору – Лотерейній комісії Великої Британії – 229 200 фунтів стерлінгів. Організатори виставки демонтували ліжко протягом шести днів, а ще дев'ять днів тривало його перевезення до Вера.

Останньою відомою людиною, яка лежала на Велетенському ложі, була актриса Елізабет Герлі, яка 2015 року, під час прийому в Музеї Вікторії та Альберта, просто переступила загорожу експоната й заходилася фривольно позувати на ліжку. Сигналізація спрацювала миттєво, і Герлі вивели в супроводі охоронців. Британські таблоїди збожеволіли. Статті, звісно, натякали, що ліжко, розрахо-

ване на стількох, може використовуватися лише з однією метою. Але хоча деякі люди, яким пощастило лежати на ложі, оцінили його еротичні можливості, багатьом іншим про це не йшлося.

Спільне використання ліжка для платонічного сну колись вважали цілком нормальним явищем. У минулому людям інколи доводилося спати разом у розмаїтих комбінаціях: з членами родини, друзями, господарями та слугами і навіть цілком незнайомими. Іноді йшлося про секс, але здебільшого різні люди спали в одному ліжку з практичних міркувань: через високу вартість ліжок, необхідність зберігати тепло до появи електрики та потребу в почутті безпеки, яку забезпечували співліжники.

СПІВЛІЖНИКИ-МАНДРІВНИКИ

Велетенське ложе Вера прославилося завдяки розміру – велике ліжко було ознакою багатства та розкоші, – а не тому, що на ньому спали з незнайомцями. Мандрівники, які ночували в корчмах, часто ділили ліжко із незнайомими людьми. Соціальний нічліг був доволі поширеним і дотепер є таким в Азії та інших місцях, зокрема в сільських районах Монголії.

У Китаї та Монголії кани, тобто покриті килимом нагріті цегляні платформи, були поширеними у придорожніх готелях навіть у ХХ столітті. Найдавнішим місцем для сну, приблизно з 5000 року до н.е., була глиняна підлога, нагріта розпеченим вугіллям, яке змітали перед тим, як лягти спати. Удосконалені кани почали використовувати ще в IV столітті до нашої ери. Вони нагрівалися завдяки вогнищу для

між батьками. Обмін поглядами, впізнавання знайомих облич – усе це заспокоює немовлят і сприяє міцнішому сну. Немовлята, які сплять разом із батьками, дихають із ними в унісон, торкаються їх і смокчуть материнське молоко, відчуючи себе одним цілим із рідними, і це триває навіть після пробудження.

Японці вважають найкращим місцем для сойну футони, а не звичайні ліжка. Футони мають кілька переваг: коли дитина виросте, то матиме вдосталь місця для сну, вони зручніші, а якщо родина збільшується, можна просто покласти на підлогу додаткову мату. Удень футони можна сховати, а розкласти можна, де завгодно, усуваючи потребу в окремих кімнатах із ліжками для різних членів сім'ї або гостей.

Сойн – це концепція взаємної близькості, яка не обмежується лише спільним сном на ліжках чи футонах. На фотографії Кімбей Кусакабе «Дівчата в спальні», датованій приблизно 1880 роком, дві японські дівчини, пов'язані або й не пов'язані родинним зв'язком, сплять на матах під гаптованою ковдрою. Біля ліжка лежить книжка, а навколо стоять розмальовані ширми. Дівчата лежать обличчям до камери, заплющивши очі і, вочевидь, відчують блаженний спокій у товаристві одна одної.

*Дівчата в спальні. Дві японські дівчини сплять на маті, фото Кусакабі Кімбей.
Chronicle/Alamy StockPhoto.*

СОН ІЗ НЕМОВЛЯМ

Однак сон із немовлятами – це зовсім інший досвід, який інколи може навіть обернутися на трагедію. «Вночі, як спало немовля, його життя смоктала я», – каже відьма з «Королівської маски» Бена Джонсона (1609)¹⁰⁸. Синдром раптової дитячої смерті, або СРДС (раніше відомий як «смерть у колисці») – це назва досі незбагненої смерті дітей віком до одного року, яка здебільшого настає між північчю та дев'ятою ранку. У минулому основною причиною таких смертей вважали випадкове удушення, коли спляча мати накривала собою дитину. У Старому Завіті є слова: «А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на

матрацами та простирадлами, лампами для читання та шторами, а іноді там навіть подавали сніданок у ліжку. У ті часи, коли більшість людей, які літали комерційними рейсами, могли дозволити собі платити за преміум-клас, інтер'єр літаків копіював залізничні спальні вагони. Хоча сон у літаках не був аж таким задоволенням. Ви спали вище або нижче від інших пасажирів, багато з яких надудилося безкоштовного алкоголю, а пасажирів, які зарезервували місця в секції для тих, хто не палить (якщо така була) виявляли, що якість повітря однакова у всьому салоні. Часто доводилося спати під акомпанемент бурхливих гулянок.

Незабаром ліжка в літаках зникли, а стратосферні лайнери поступилися місцем маленьким реактивним і вантажно-пасажирським літакам, у яких міркування практичності – а саме намагання увіпхнути якомога більше тіл – витіснили розкіш.

Незважаючи на століття експериментів, ми не надто віддалилися від сну на землі або на вузьких таборових ліжках. Ми надалі загортаємось у ковдри або спимо в спальних мішках. Завдяки технологіям космічної епохи наша постіль висихає швидше, а наші табірні ліжка стали легшими. Але саме ліжко, в його справжньому розумінні, надалі належить спальні.

8

СПАЛЬНЯ ЯК ГРОМАДСЬКЕ МІСЦЕ

У середньовічній Європі практично всі спали на соломі, розкладеній на підлозі і накритій ганчіркою, або на напханих соломою мішках, укритих шкурами чи ковдрами. Щоб було тепліше, люди часто тулилися одне до одного, лягали ближче до вогнища або спали покотом із тваринами. Люди «стелили собі ліжко», напихаючи соломі в мішок. Найважливіші люди з оточення землевласника інколи спали в бічних комірчинах, часто прибудованих до стін основної будівлі або в нішах. У вікнах не було скла, спальні були скромними, а санітарія умовною. Лише наймогутніші правителі, як-от мітичний Беовульф, данський король, лежали на підвищеннях в оточенні багатьох дружинників, що спали цілком одягнені, хіба що без панцирів.

Люди Беовульфа видаються стоїками, якщо порівнювати їх із норманами, які підкорили Англію в 1066 році. Ці язичники любили комфорт і будували будинки з окремими покоями для правителів, удвоє більшими за загальні приміщення. Ці кімнати служили і спальнями, і вітальнями, де приймали всіх – від шляхтичів до простих ратаїв. Ці приміщення стали прототипами королівських покоїв пізніших століть.